

Filozofski fakultet u Zagrebu

Odsjek za sociologiju

Zagreb, listopad 2015. g.

Suvremene sociološke teorije 1, ak. god. 2015-2016 (syllabus)

Naziv kolegija: *Suvremene sociološke teorije 1*

Nositelj kolegija: dr. sc. Ognjen Čaldarović, red. prof.

Izvođači nastave: dr. sc. Ognjen Čaldarović, red. prof. i dr. sc. Jana Šarinić, viša asistentica

ECTS bodova: 6

Jezik: hrvatski, engleski

Trajanje: jedan semestar (zimski)

Status kolegija: temeljni kolegij, preddiplomski studij

Oblik nastave: predavanja i seminari (2+2)

Uvjeti: upisan 5. semestar studija, položeni ispiti iz kolegija: Klasične sociološke teorije 1 i Klasične sociološke teorije 2

Cilj kolegija: studenti stječu temeljna i specijalistička znanja iz područja suvremenih socioloških teorija, vještine razumijevanja i operiranja teorijama, metodama i nakupljenim znanjem u okviru discipline te se osposobljavaju za praktičnu primjenu znanja u različitim dimenzijama suvremene sociologije.

Sadržaj kolegija: u okviru kolegija prezentiraju se najvažnije suvremene sociološke teorije, uvjeti njihova utemeljenja, prednosti i nedostaci te povezanost s osnovnim sociološkim paradigmatama. Prezentiraju se osnovni teorijski pravci razvitka discipline, otvara se rasprava o najznačajnijim autorima, ukazuje se na rezultate istraživanja u okviru discipline i suvremeni status discipline.

Studentske obveze: obavezno prisustvovanje nastavi, pisani i usmeni seminarski rad¹

Ispit: pismeni (po potrebi usmeni)

Raspored predavanja (po nastavnim tjednima):

1. Uvod u kolegij i opis studentskih zaduženja (raspodjela obaveza, podjela seminara): što je sociološka teorija, objašnjenje osnovnih pojmova (teorije, koncepti, klasifikacije, taksonomije, hipoteze, metatorija i paradigme)
2. Uvod u suvremene sociološke teorije (suvremeni pristupi shvaćanju društva; kratki osvrt na kronologiju razvoja suvremene sociološke teorije od sredine 20.st. do danas)
3. Simbolički interakcionizam

¹ **Napomena:** svi naslovi za seminarske radove nalaze se u knjižnici Filozofskog fakulteta kao originalne publikacije (časopisi, knjige) ili kao uvezani fotokopirani materijali-pitati predmetne nastavnike.

4. Erving Goffman
5. Etnometodologija i fenomenološka sociologija
6. Strukturalni funkcionalizam (T. Parsons)
7. Strukturalni funkcionalizam (R. K. Merton, Davies, Moore)
8. Strukturalni marksizam (L. Althusser, N. Poulantzas, M. Castells)
9. Postmodernizam i Poststrukturalizam (Baudrillard, Lyotard, Foucault, Bourdieu)
10. Anthony Giddens (refleksivna modernost)
11. Zygmunt Bauman (tekuća modernost)
12. Manuel Castells
13. Manuel Castells
14. Sociološka teorija na početku 21.st.
15. Evaluacija kolegija

Raspored seminara (po nastavnim tjednima):

1. tjedan: *uvod u kolegij i opis studentskih zaduženja*

2. tjedan: *uvod u suvremene sociološke teorije*

3. tjedan: *Simbolički interakcionizam*

1. Mead, G. H. (2003). "Osoba" u: Um, osoba, društvo. Zagreb: Jesenski & Turk.
2. Blumer, H. (1969). "Symbolic Interactionism" u: Calhoun et al. eds. (2007). Contemporary Sociological Theory. Blackwell Publishing.
3. "Herbert Blumer: Society as symbolic interaction" u: Farganis, J. ed. (2004). Readings in Social Theory - the Classic Tradition to Post-Modernism. New York: McGrawHill.

4. tjedan: *Erving Goffman*

1. Goffman (1963). "Unfocused Interaction" u: Behaviour in Public Places. New York, London: MacMillan Publishers.
2. Goffman (1963). "Focused Interaction" u: Behaviour in Public Places. New York, London: MacMillan Publishers.
3. Goffman, E. (1967). Interaction Ritual – Essays on Face-to-Face Behavior. New York: Pantheon Books.
4. Goffman, E. (1971). Relations in Public – Microstudies of the Public Order. London: Penguin Books.
5. Goffman, E. (1974). Frame Analysis – An Essay on the Organization of Experience. Cambridge: Harvard University Press.
6. Goffman, E. (1990). Stigma. New Jersey: Penguin Books. **ili** Goffman, E. (2009). Stigma. Novi Sad: Mediterran pub.
7. Goffman, E. (2000). Kako se predstavljamo u svakodnevnom životu. Beograd: Geopoetika.

8. Goffman, E. (2011). Azili. Novi Sad: Mediterran pub.

5. tjedan: *Etnometodologija i fenomenološka sociologija*

1. Schutz, A. (1932). "The Phenomenology of the Social World" u: Calhoun et al., eds. (2007). Contemporary Sociological Theory. Blackwell Publishing.
2. Berger, P. i Luckmann, Th. (1953). "Foundations of Knowledge in Everyday Life" u: Farganis, J. (2004). Readings in Social Theory - the Classic Tradition to Post-Modernism. New York: McGrawHill.
3. Garfinkel, H. (1967). "What is ethnomethodology?" u: Studies in Ethnomethodology. Polity.
4. Garfinkel, H. (1967). "Studies of the routine grounds of everyday activities" u: Studies in Ethnomethodology. Polity.
5. Garfinkel, H. (2006). „Zdravorazumsko znanje o socijalnim strukturama: dokumentarna metoda interpretacije u laičkom i profesionalnom iznalaženju činjenica“. Diskrepancija, VII, broj 11, lipanj 2006
6. Heritage, J.C.. "Ethnomethodology" u: A. Giddens, J. Turner, eds. (1990). Social Theory Today. Polity Press.

6. tjedan: *Strukturalni funkcionalizam*

1. Parsons, T. (1991). „An Outline of Social System“ u: Calhoun, C. et al. eds. (2007). Classical Sociological Theory. Balckwell Publishing
2. Parsons, T. (1991). „Structural Components of the Social System“ u: Calhoun, C. et al. eds. (2007). Classical Sociological Theory. Balckwell Publishing.
3. Parsons, T. (1948). „The Position of Sociological Theory“ u: Calhoun, C. et al. eds. (2007). Classical Sociological Theory. Balckwell Publishing.
4. Mills, C. W. (1959, 2000). The Sociological Imagination. Oxford, New York: Oxford University Press.

7. tjedan: *Strukturalni funkcionalizam*

1. Merton, R. K. (1964). "Manifest and Latent Functions" u: Social Theory and Social Structure. London: The Free Press of Glencoe.
2. Merton, R. K. (1964). "Social Structure and Anomie" u: Social Theory and Social Structure. London: The Free Press of Glencoe.
3. Davis, K. i Moore, W. E. (1945). "Some Principles of Stratification" u: Farganis, J. (2004). Readings in Social Theory - the Classic Tradition to Post-Modernism. New York: McGrawHill.

8. tjedan: *Strukturalni marksizam*

1. Althusser, L. (1971). „Rukopisi iz 1844. K. Marxa“ u: Za Marxa. Beograd: Nolit.

2. Poulantzas, N. (1971). „Ka jednoj marksističkoj teoriji“ (pogovor) u: Za Marxa. Beograd: Nolit.
3. Poulantzas, N. (1978). „Jedinstvo vlasti i relativna autonomija kapitalističke države“ u: Politička vlast i društvene klase. Beograd: Komunist.

9. tjedan: Postmodernizam i Poststrukturalizam

1. Bauman, Z. (1988). „Is There a Postmodern Sociology?“ u: Theory, Culture and Society, Vol. 5, No. 1-2,
2. Best, S., Kellner, D. (1997). "The Time of the Posts" u: The Postmodern Turn. Guilford Press. (fotokopirani materijal, 2013).
3. Bourdieu, P. (1994). "Social Space and Symbolic Space" u: Calhoun et al. eds. (2007). Contemporary Sociological Theory. Blackwell Publishing.
4. Bourdieu, P. (1994). "Structures, *Habitus*, Practices" u: Calhoun et al. eds. (2007) Contemporary Sociological Theory. Blackwell Publishing.
5. Fornas, J. (1995). "Modernity" u: Cultural Theory & Late Modernity. Sage. (fotokopirani materijal, 2013)
6. Foucault, M. (1977). "Truth and Power" u: Calhoun et al. eds. (2007). Contemporary Sociological Theory. Blackwell Publishing.
7. Foucault, M. (1975). "Discipline and Punish" u: Calhoun et al. eds. (2007). Contemporary Sociological Theory. Blackwell Publishing. **ili** Foucault, M. (1977). "The Carceral" u: Farganis, J. (2004). Readings in Social Theory - the Classic Tradition to Post-Modernism. New York: McGrawHill.
8. Harvey, D. (1989). "Postmodernism" u: The Condition of Postmodernity. Basic Blackwell.
9. Harvey, D. (1989). "Modernity and Modernism" u: The Condition of Postmodernity. Basic Blackwell.
10. Lyotard, J-F. (2005). Postmoderno stanje – izvještaj o znanju. Zagreb: Ibis grafika.

10. tjedan: Anthony Giddens

1. Giddens, A. (1990). "The Consequences of Modernity" u: Calhoun et al. eds. (2007). Contemporary Sociological Theory. Blackwell Publishing **ili** Giddens, A. (1991). The Consequences of Modernity. Polity.
2. Habermas, J. (1980). „Modernity: An Unfinished Project“ u: Calhoun et al. eds. (2007). Contemporary Sociological Theory, Blackwell Publishing.
3. Touraine, A. (2007). "Modernity" u: Thinking Differently. Cambridge: Polity.

11. tjedan: Zygmunt Bauman

1. Bauman, Z. (2011). Tekuća modernost. Zagreb: Pelago.

- poglavlja: "Emancipacija" i "Individualnost"
- poglavlja: "Rad" i "Zajednica"

2. Bauman, Z. (2009). Identitet. Razgovori s Benedettom Vecchijem. Zagreb: Pelago.

12. tjedan: Informacijsko doba M. Castellsa

1. Castells, M. (2000). Uspon umreženog društva (Informacijsko doba, svezak 1). Zagreb: Golden marketing.
 - mreža i sebstvo; revolucija informacijske tehnologije
 - informacijska ekonomija; umreženo poduzeće; transformacija rada i zaposlenosti
 - kultura stvarne virtualnosti
 - prostor tokova i bezvremeno vrijeme

13. tjedan: Informacijsko doba M. Castellsa

1. Castells, M. (2002). Moć identiteta (Informacijsko doba, svezak 2). Zagreb: Golden marketing.
 - identitet i smisao u umreženom društvu; društveni pokreti protiv novoga globalnog poretka
 - nemoćna država; informacijska politika i kriza demokracije; zaključak
2. Castells, M. (2003). Kraj tisućljeća (Informacijsko doba, svezak 3). Zagreb: Golden marketing.
 - informatizirani kapitalizam, siromaštvo i društveno isključenje
 - globalna zločinačka ekonomija
 - zaključak

14. tjedan: Sociološka teorija na početku 21.st (osnove)

1. Burawoy, M. et al. "Global Courses" na: <http://www.isa-sociology.org>
 - „Public sociology, live!“
 - „Global sociology, live!“
2. Bauman, Z. (2011). "Naknadna razmišljanja. O pisanju: o pisanju sociologije" u : Tekuća modernost. Zagreb: Pelago.
3. Bauman, Z. (2015). Čemu sociologija?
4. Giddens, A. (1996). In Defence of Sociology - Essays, Interpretations and Rejoinders. Cambridge, Oxford: Polity Press.
5. Urry, J. (2000). Sociology beyond societies: Mobilities for the twenty-first century. London i New York: Routledge.
6. Urry, J. (2003). Global Complexity. Cambridge: Polity Press.

15. Evaluacija kolegija

Dodatne teme za seminare:

(samo u slučaju da su sve osnovne teme raspoređene)

1. Althusser, L., Balibar, E. (1975). Kako čitati "Kapital". Beograd: Nolit.
2. Cohen, I.J. (1990). "Structuration Theory and Social Praxis" u: Giddens, Turner, eds. Social Theory Today. Stanford: Stanford University Press. (str. 273-308.)
3. Dahrendorf, R. (1959). "Social Structure, Group Interests, and Conflict Groups" u: Farganis, J. (2004). Readings in Social Theory - the Classic Tradition to Post-Modernism. New York: McGrawHill.
4. Gouldner, A. (1970). The Coming Crisis of Western Sociology. New York: Alfred Knopf. (str. 246-285).
5. Habermas, J.. (1982). Problemi legitimacije u kasnom kapitalizmu. Zagreb: Naprijed. (str. 9-44)
6. Kotarba, J.A., Fontana, A. (1984). The Existential Self in Society. Chicago: University of Chicago Press.
7. Luhmann, N. (1981). Teorija sistema. Zagreb: Globus. (str. 5-44)
8. Poulantzas, N. (1981). Država, vlast, socijalizam. Zagreb: Globus.

ISPITNA LITERATURA:

a. Obavezna:

1. Čaldarović, O.: "O pristupima klasifikaciji suvremenih socioloških teorija", časopis Kulturni radnik, Vol. XLIII, br. 2, str. 69-95/1990.
2. Ritzer, G. (1997). Suvremena sociologijska teorija. Zagreb: Globus.
3. Kuvačić, I., ur. (1990). Suvremene sociološke teorije, Zagreb: Hrvatsko sociološko društvo.
4. Materijali s predavanja i seminara.

b. Dodatna (2 naslova, samo za usmeni ispit):

1. Afrić, V. (1989) Struktura sociološke teorije. Zagreb: Naprijed.
2. Allan, K. (2006). Contemporary Social and Sociological Theory – Visualizing Social Worlds. Thousand Oaks: Pine Forge Press.
3. Giddens, A. (1987). Social Theory and Modern Sociology. Stanford: Stanford University Press.
4. Giddens, A. (1991). Modernity and Self-Identity. Stanford: Stanford University Press.
5. Layder, D. (1994). Understanding Social Theory. London: Sage.
6. Merton, R. K.: O teorijskoj sociologiji. Zagreb, 1979.